

# Felia de Pâine

De Andrei Weisz

Într-o zi în anii 1960, am ascultat la postul de radio emisiunea de critică literară a Ecaterinei Oproiu (1929-2024). Îmi plăceau criticile ei despre filme și cărți, se potriveau cu gustul meu. De astă data vorbea despre o nouă carte apărută. Era o culegere de nuvele a scriitorului Francisc Munteanu (1924-1993) intitulată *O felie de pâine* care era și titlul primei nuvele. Concluzia Ecaterinei a fost: "Dați fuga până nu se epuizează". A doua zi, când am plecat în oraș și am intrat la librăria cea mare care era pe "Corso" nu am mai găsit cartea pe rafturi. Cunoșteam bine pe unul din vânzători și l-am rugat să caute poate mai găsește un exemplar pentru mine. Mi-a șoptit la ureche că tocmai au primit o dispoziție să strângă toate aceste cărți de pe rafturi și să le restituie. La rugămintea mea, a scos una din cărți și mi-a vândut-o.

Și acum vine povestea primei nuvele, care a determinat cenzura să interzică volumul, din fericire pentru mine, cu întârziere. Iată pe scurt esența acestei nuvele:

Felia de Pâine

În 22 August 1944, o navă comercială română acostează pe Dunăre în portul de la Budapesta. A doua zi, 23 August, România, fosta aliată a Germaniei naziste și a Ungariei, întoarce armele și se aliază cu Armata Roșie. Poliția maghiară ocupă vasul românesc și arestează pe căpitanul vasului. Este condus la un interogatoriu și condamnat fiind dușman.

În acele zile Eichmann era ocupat din plin cu transportarea evreilor la Auschwitz. Ca să nu își facă multe probleme, poliția a hotărât să expedieze și pe acest căpitan de vas cu unul din acele vagoane. Închis în unul din vagoane, se vede înconjurat numai de evrei de la care află că ei sunt transportați într-unul din lagărele de exterminare. De ce ar împărtăși el, român, soarta acestor jidani? El cunoștea soarta jidanilor din România, dar el nu era jidan. Și se înfiripă în el ideea că trebuie să evadeze. Vrea să găsească tovarăși explicându-le că nu trebuie să se lase duși, trebuie găsită o soluție. Dintre toți, s-a găsit un rabin și încă 2 persoane care i s-au alăturat. Rabinul care era deja de 2 zile în acest tren și cunoștea mersul lucrurilor, a explicat cum crede el. Acest tren mergea o bucată de timp, apoi se oprea, lăsând să treacă alte trenuri. Dacă ar tăia o gaură în podeaua vagonului, în timpul unei opriri noaptea, ar putea coborî prin această gaură, iar după plecarea trenului, noaptea fiind, probabil nu ar putea fi observați și astfel să scape. Zis și făcut. Căpitanul avea un briceag mare și bun și s-au pus pe lucru și au făcut gaura. Acum trebuia așteptată doar oportunitatea. Și iată că s-a lăsat noaptea și trenul a încetinit, semn că se va opri. Atunci Rabinul i-a spus căpitanului că el renunță. Căpitanul, dacă reușește, se poate amesteca în populație și să se întoarcă în țara sa, dar Rabinul va fi recunoscut imediat și chiar dacă nu, nu are unde

să se reîntoarcă. Deci îi urează mult noroc și îi mai face un cadou: Un mic pachetel învelit în hârtie de ziar, spunându-i: "Învelită în acest ziar este ultima mea felie de pâine. Eu merg la moarte, deci nu voi mai avea nevoie de ea. Tu însă te întorci la viață și probabil vei avea nevoie de ea. Ține cont că e ultima ta felie. Nu te atinge de ea decât dacă simți că nu mai poți altcum. Dacă vei simți că mai rezisti o oră, nu o mânca, poate în acea oră mai găsești ceva". Și astfel s-au despărțit cu o îmbrățișare. Căpitanul a avut noroc și nu l-au observat.

Și a început lunga sa epopee, furișându-se mai mult noaptea în drumul său către casă. De multe ori nu mai putea de foame, dar auzea cuvintele Rabinului și s-a abținut până a găsit ceva resturi de mâncare. Nuvela descrie toate peripețiile sale până ce a ajuns acasă, care pentru noi nu au multă importanță. Ajuns acasă, în brațele soției sale, scoate de sub haină pachetelul cu felia de pâine și spune soției, "Iată, știind că mai am o ultimă felie de pâine de la rabin, aceasta m-a ținut în viață" și, dezvelind hârtia, a căzut pe podea o scândurică.

Povestea se încheie cu cuvintele sale, "Îți mulțumesc, Rabine!".

Până aici nuvela. Câțiva ani mai târziu am aflat că s-a făcut un film oarecum bazat pe acea nuvelă. Filmul s-a numit: "Soldați fără uniformă". Aproape tot filmul se ocupă de peripețiile vitejești ale căpitanului în drumul său spre casă, nu apare nici rabinul și nici măcar felia de pâine!